

ónjával. A legelevenebb felfogás, a festői hatás páratlan értékével egyesült e képsorozatban, mely a történeti s csataképek magas stíljé helyett a rajz könnyedsége s a formák lángelmű kezelése által hatott. E cyclust gyorsan követték egymás után a Rabelais munkáinak (1854), a Bolygó zsidó legendájának (1855), a Balzac humoros elbeszéléseinek (1856) illusztrációi, melyek hirnévét megalapították. Mindenütt ugyanaz a szellem, de végtelen változatoságban, a feltalálás kifogyhatatlan gazdagságával s eleven és szikrázó humorral párosulva, mely akkor sem hagyta el, ha nagyszerű, vagy épen komor alkotásról volt szó, melyhez a felcsillanó fényt a soha nem hiányzó szeszély adta.

Első műveit növekedő gyorsasággal követték a továbbiak; a művész képzeletének s munkásságának ere nem hogy fogyott: volna egyre gazdagabbá vált, minél többet merített belőle. 1857-ben illusztrálta Taine művét „Utazás a Pyrenée-kbe”, melyben a spanyol felsziget festői vidékeinek s népéletének feltüntetésére nyílt bő alkalma; 1861-ben a Dante Pokla jelent meg felső, olykor groteszk, néha a fény és árny hatását a tulzóság fesztői képeivel, — mind a mellett e műve, a tárgy és a fölveti világhírű költemény szellemével leginkább összehangzásban levén, maradandó becűnek mondható. A Perrault beszélei (1862), — Don Quixote (1863), melynek rajzai versenyeznek a Cervantes elévülhetetlen humorával, ha a mai, kevésbé egészséges izlés szerint néha tulzottnak s igen is vaskos vagy bizarr humoroknak látszanak is; a Biblia (1865), Doré legnagyobb műve s tárgyánál fogva (drágasága mellett is) talán a legelterjedtebb. A kelet eszményi, költői légkörében, a patriarchák, a próféták, a csodák hónapján egészen otthonosan érzi magát Doré szelleme; a biblia fenséges egyszerűségét nélkülözzük ugyan ez alkotásokon, de alig érezzük e hiányt, mikor az egyes képeket szemléljük s bennök a költészet, a festői hatás, az árny és fény csodás vegyülete, a formák könnyűsége és eleganciája, a felfogás szellemes, kedélyes, vagy igaz volta kapnak meg. Nem kisebb népszerűséget nyertek Doré-nak a Lafontaine meséihez készült illusztrációi, melyek e minden francia mű közt legnépszerűbbet, ha lehetséges, még kedveltebbé tették s újra bevitték a salonnokba, ha már itt-ott kezdett volna feledésbe menni. Michaud művéhez, „A kereszties háborúk”-hoz száz illusztrációt adott Doré, melyek közül néhányat most és folytatólag mutatunk be e lapok közönségének. Ezekben is a rajz merészsége, az árny és fény hatásos beosztása, a képzelet ereje a feltűnő sajátosságok, melyek Doré-nak semmi alkotásából sem hiányzanak.

Meg kell vallani, hogy néha a gyors munka s az elhamarkodás is meglátszik művein. Az igen sokat dolgozókat érő vádat, hogy kevesebbet adva becsesebbet s így több maradandóbbat adhatnának, ő sem kerülhette el; ép oly kevéssé a sokat és folytonosan dolgozás másik szirtjét: a modorosságot. Nem egyhangú soha, de hatásai ugyanazok; különböző tárgyaknál is hasonló eszközökkel él; rajzai, alakjai, csoportjai, a fény és árny vezítése, gyakran ismétlődnek. De lehet-e másképp? Olajfestményei szintén erős s merész képzeletre, s az esetet bátor és hatalmas

kezelésére mutatnak, de a színek összhangzatát nem dicsérik rajtok a műbírálok. Az 1850-iki kiállításon lépett fel először egy „Fenyves vadon”-nal; 1876-ban pedig „Krisztus Jeruzsálembé vonulását” állította ki. Őriási vásznakat fest tele, melyek egész falakat takarnak el. Leghíresebb képe a baden-badeni játék-szalón („A zöld mező”), melyet egy gazdag amerikai 50,000 frankon vett meg; bizarr alakokban gazdag, élénk, mozgalmasság, szenvedélyes kép, de mely aligha fog századok múlva is hasonló becsben állni, mint a nagy mesterek művei.

Mind a mellett műterme a legérdekesebb és leglátogatottabbak közé tartozik Párisban. Egy amerikai folyóiratban érdekes leírását találjuk a nála tett látogatásnak s újabb műveinek, melyeket még nem adott ki kezéből, sőt a melyek részint még esetet alatt vannak. Az amerikai író valóban megkapólag írja le Doré egyes képeinek hatását, pl. a Dante Poklából azon jelenetet, mely a hazugok poklát ábrázolja; a bibliából a betlehemi kisdedek mézszárlását, a Pontius Pilátus feleségének álmát, olajban is kidolgozta. Különösen nagyszerű ez utóbbinak koncepciója. A római helytartó nevének álmában a keresztényiség egész jövőjének a képe vonul át. Oly nemű alkotás, mint a mi Zichy Mihályunkéi, a kit egyébiránt már a híres francia műbírálok, Gauthier Teofil is hasonlított Doréhoz.

Alig van azonban meghatóbb képe Doré-nak, mint az a kis tragédia, melyet a haldokló komédiás-füről festett. A 6—8 éves fiú leest a kötélről, vagy valamely magas állványról, s összezúzta magát. A sátor belsejében, anyja, szintén cifra komédiás ruhában, tartja ölében a gyermek összezúzott, véres fejét; körül a komédiás fölöltötött kutyái; a sátor vásznának nyílásán át látszik a publikum. Megható, szívet összefacsaró kép.

Doré alkotó szelleme egyáltalában nincs még fogyatékán. Ha keze meglátszik egy kevéssé: az kétségkívül csak előnyére válnék alkotásai belértékének. De ne legyünk hálátlanok a gazdag szellemek iránt, melyek képzeletök teremtéseivel elárasztanak, ha néha csak felületesebb hatást bírnak is tenni kedélyünkre.

Doré a társaséletben is a legkedveltebb egyének egyike. Fialat korában kissé esetlen, vidékies modoru volt; s első szerelme tárgya, egy elegáns párisi hölgy, azzal utasította vissza az akkor még kezdő és hírnévtelen művészt, — hogy csak nem mehet oly emberhez nőül, a ki a keztyűjét sem tudja kellőképen felhuzni. Doré aztán nőtelen maradt. S ma sok párisi nő sajnálja, hogy a 200 ezer frank évi jövedelmű művészre, mikor még kezdő volt, nem mosolygott nyájasabban. Fialat korában ügyes színjászó (t. i. műkedvelő) volt, s nagy kedve telt abban. Állandóbb szenvedélye a szivar és pipa, melyet soha sem tesz le a szájából, kivéve hölgy társaságban. Doré eleven társalgó, szellemes, elmesélő ember, de ha eszébe jut rajzójára, akkor nem lehet rajta venni többé semmit. Fut és műterme zárkózik és dolgozik.

S ha így dolgozik, s ha még harmincz évig él — a mire erős testalkatánál s munkás és mértékletes életmódjánál fogva lehet is reménye — mi marad akkor utódainak, illusztrálódnak?

— a — r —

Tavaszi kép.

Lágy szél sohajt, tavasz fuvalma,
Ébred az táj völgye, halma,
Gyászat letépi a kopár,
Száz torzsból zsege fű sarjad,
Telt rügyek borítják a gallyat,
S zümmögve repdes száz bogár.

S melyet nyájas sugár melenget,
A dermet rög lassan kienged,
Takarva termő magvakat.
A lányka kis kertjében mimel,
— Oh majd ha kedves, tarka színnel,
A sok virág nyílik, fakad.

Faluvégen, a kertek alján,
Kis patakcska gyepes partján,
Ván topolyok, fűzek megett,
Van módja vig mulatozásnak,
Gallyból, főlából építnek, ásnak
A libapásztor gyermekek.

A völgynek el, ki a határba
Gyepút szalad, de vízbe, sárba
Vész el gyakorta a csapás.
Mellette rét, pataktól szegve
S itt-ott meggyűlve holt vízekben
A bő tavaszi olvadás.

De már hegyen s szőljárta dombon
Csorda legel, juhnyáj kolompol
S a láthatár egy tiszta kép:
Messze a Mátra kéklő orna,
Távol faluk fehéről tornya,
S körül a hullámló vidék.

Az ösvetés kihajta zölden
S barna ugarban, tarló földben
A gazda vigan szántogat,
S a mint a vas forgatja, fúrja,
Tavaszi szél hamvasra fújja
A porhanyó friss hantokat.

A lég folyója frissen árad,
Uj kedvre buzdul ember, állat,
Uj vér pezsgő az ereket:
S érzi a szív, sejtje az ösztön,
Hogy a megifult boldog földön
Az Urnak szent lelke lebeg.

Vargha Gyula.

Déryné naplójából.

(Folytatás.)

... Nem lett fiú! A szegény asszony, a ki heves fájdalmak után örömkönyök közt emelte magzatát keblére, remegve gondolt férje visszatérésére, ki többször mondá, hogy ha nem lesz fiú, elébe se vigyék.

A kis vendéget megfürösztötték, bepólyázták, bölcsőbe helyezték s szorongva várták a hazatérő apát. Egyszer csak megcsendül a patika-ajtó csengettyűje: jött haza az ur. Egyenesen a szoba felé sietett öröm s kétség között. Az éji lámpa csak halványan világította meg a szobát, midőn ő nagy sebbel-lobbal betoppant, s még a küszöbről kiáltá: „Nos mi lett?”

A szülésznő fölkapta a piczi pólyást s vitte az atya elébe, mosolygó örömmel a jó ajándék reményében s mondá: „Ime, uram, itt van egy veres haju sápadt kis leány” s ezzel magasra tartá, hogy hogy fogja ezt most az atya mindjárt összeviszsa csókolni!

Ez azonban kikapta hirtelen a gyermeket a bába kezéből s rárivalt nagy mérgesen: „Mindjárt a falhoz csapom ezt a rőt haju penészvirágot! Mondtam, hogy szemem elé ne hozzátok, ha nem lesz fiú!”

Az anya elsikoltá magát ott a beteg ágyban: „Az isten szerelméért, mit beszélsz!” De a bába, ki meg is ijedt, méregbe

is jött, kiragadva a gyermeket az apa kezéből, elkezdé szapora nyelven megpihenés nélkül, mint a kelep: „Ej, uram! — kiálta — majd dehogy is csapja ezt a kis ártatlant. Azért, hogy veres haju? Hát nézzen a tükörbe; az urnak is veres haja van, azért mégis becsületes ember. Aztán nézze meg jól: nem szakasztott apja-e azokkal a nagy sötét szemekkel? Ugy hasonlít hozzá, mintha csak a szájából köpte volna ki. Az igaz, hogy egy kicsit sápadt szegény, de ez azért se baj! Dejszen, megnéztem én az eget, mikor megszületett, ott csillamolt egy csilagoeska bádgyadtan a felhős égen, — az pedig jó jel! Aztán sikoltott, mikor a világra jött. Az olyan pedig nem hal meg; én mondom ezt la, a ki pedig tudom, mert elég módomb volt benne, hogy megtanulhassam.”

Ezalatt az egész fecsegés alatt járt fel s alá az ur a szobában nagy mérgesen, egy szót se szólva. A szegény szenvedő anya a párnába rejtve arczát, sirt keservesen fájalmában, hogy férje még feléje se megy, egy szava sincs hozzá, megkérdezni: hogy érzi magát. A férj haragosan fejébe csapta házi sapkáját s kiment a szobából, becsapva maga után az ajtót.

A szülésznő vigasztalta az elkeseredett anyát, a mint lehetett, befektette a bölcsőbe a kis veres hajút, készült maga is lepihenni, folyvást dörögve-morogva magában valamit az uristen furcsa bogarairól, az isten rendelése elleni zúgolódásokról, mire a beteg felsohajtott: „Istenem! hisz van itt fiú elég! csak egyet szeretne közülök, de azok nem kellenek neki” és csendesen zokogott tovább.

Jó idő múlva benyílt az ajtó s belépett a férj egészen lecsillapulva, s lábujjhegyen közeledett neje ágyához, gyengéden megcsókolta s kérdé: „Hogy érzed magadat, édes Ninám?” „Elég jól, csak te ne haragudnál édesem — felelt ez — hiszen sem én, sem e kis ártatlan nem tehetünk róla, hogy isten így rendel.” — „Igaz, igaz! csak te légy már nyugodt, s bocsásd meg heveskedésemet. De látod... no semmi, semmi! — Hallja maga, — kiáltott a bábára — adja hát elé azt a kis veres hajút.”

Erre karjára vevé a kis leányt s járt vele fel s alá a szobában s beszélgetett hozzá. A bába mindenütt a nyomában nagy szorongással, kezeit tördelve, lelki kinok között, hogy végre még elejti vagy le is dobja valahová, ha visít. Pedig bizony az visitott: „Hej tudtam én azt, hogy így lesz, — volna csak fiú, nem nyafogna az! No no, azért csak legyetek békével!” mondá a férj s visszatévé a gyermeket a bába karjába, még egyszer megcsókolta nejét s ment kiki lenyugodni.

Ilyen volt az én belépésem ebbe a világba, s ilyen a fogadtatás, melylyel itt először üdvözöltek. Szegény édes anyám nem egyszer mesélte el, jól bevésődhetett emlékezetembe, hogy le is irhassam. Mert tán mondanom se kell, hogy én voltam a rőt haju penész-virág.

Az apa mind jobban megszerette a gyermeket, ki a keresztségben Róza nevet kapott, gyakran vette karjára s motyogott neki valamit, de azt senki nem értette, hogy mit. Neje aggódva nézte ilyenkor, nem tudván magának megfelejteni, hogy vajon szeretet-e az, a mit vele motyog, vagy még mindig haragszik rá? „Csak te ne vedd a kicsinyemet — mondá a férj nevének megnyugtatólag, — csak neved, hogy

minél előbb kiszabaduljon abból a pólyából. Hej csak nagyobb volna már, hogy járnai tanulhatna. Majd meglásd akkor...” — „Mit akkor?” — kérdé neje. „Majd akkor minden jó lesz, csak te légy nyugodt” — viszonzá a férj, de azt nem mondta meg, hogy miért lesz hát akkor jó minden, ha a gyermek járnai tud?

Igy mult el három év. Én még mindig penészvirág voltam, kicsike, halvány és veres hajú, csak hogy a vörös szín már kissé kezdett világosabb lenni s szökebb színt váltani.

Ekkor egy nap belép atyám egész komolyan s egész hidegséggel, mint valami igen természetes dolgot, mondja anyámnak: „Édes Ninám! ma vége a kis Róza leányságának, — ma mult három éves.”

Anyám nem tudván hirtelen fölfogni e szavak értelmét, réa meresztette nagy sötétkék szemét, s kötökedve mondá: „Micsoda? Vége a kis Róza leányságának? Talán bizony férjhez adtat?”

— Sőt ellenkezőleg, — mondá atyám komolyan — ő nem fog férjhez menni. Ez a gyerek igen eszes, kár volna leánynak. Azért hát komolyan tudatom veled akaratomat. Isten megtagadta ohajtásomat, hogy egy fiugyermeket adott volna, ki örököse lett volna tudományomnak, tapasztalataimnak, összeköttetéseimnek, az emberiség hasznára.

(Itt még kell jegyezmem, hogy atyám nagy tudományú és igen szerencsés kezű orvos is volt s szabadalma volt gyógyszerész létere is orvosolni, a mi nagy ritkaság s Bécsben laktában — odavaló születés volt — egy nyolczvan aranyat érő burnótos szelenczét is kapott a császártól, ki csodáddal hatásos gyógyításainak hírért vette.)

— Én tehát — folytató — mind ennek daczára fölvettem magamban véghez vinni czélatom. Tudom, hogy a világ egyszer hálás lesz érte nekem. Róza tehát holnap-tól kezdve fiú. Még most ugyan nem kap nadrágot, hanem kap szép kis piros zubbonyt, kis kalpagot lecsüggő arany bojtál, aztán piros kis sarkantus csizmát.

— De az istenért! — vágott be anyám, — mire való ez a maszúra? Hiszen olyan lesz benne mint annak a taliánnak a kis majma!

— Majd ha nagyobb lesz, nem lesz ő majom, — folytatá atyám szilárdan. — Ugy lesz, a hogy mondom, török szakad! Ha nagy lesz, 16 éves korában beviszem Pestre az universitásba, meglásd híres doktor válik az én kis veres hajumból.

Anyám ellenszegült, sirt, hogy ő nem enged a leányból ily bolondot csinálni. „Boldog isten! hát megörültél? — kiáltá — egy tizenhat éves leányt küldeni anynyi fiatal ember közé! No hisz ez lenne még a szép spektakulum.”

— Ugyan ne légy gyermek — magyarázá apám — hiszen senki nem fogja azt tudni, hogy ő leány. Holnaptól kezdve mindig fiú ruhában jár. Így lesz, punktum!

Másnap megérkezett a kis asztrakán kalpag veres fityegővel oldalt, melynek csücskén arany rojtocska csüngött, a szabó elhozta a kis zubbonyt, a cipész a kis piros csizmát sárga sarkantyuval. Atyám maga öltöztetett fel a patikában — s kész volt a kis fiú.

Atyám fölkapott, összeviszsa csókolt, mint soha az előtt, letett a földre, körül nézett minden oldalról, úgy gyönyörködött a fiában.

— No most jerünk a mamához — mondá — hadd lássa, mily szép kis fiú vagy.

A mint a küszöbös ajtóhoz értünk, mely anyám szobájába vezetett, atyám kinyitá az ajtót s eközben elereszté kezemet. Nekem pedig első dolgom volt, hogy az egyik piros csizmámval belebotoljak a másiknak a sarkantyujába s azzal zsupsz! elnyultam a földön s betörtém az orrom.

Anyám felsikoltott, oda rohant hozzám, felkapott a földről s látva a vérző orromat, elkezdett sirni s zúgolódni a hóbortos patikáriusok ellen, kiknek a sok méregtörés még laborans korukban megzavarja az esztét. Szegény asszony, azt hitte ez ideig, hogy atyám csak mókáz, nem gondolja komolyan a fiaságot; de most látva a fiú ruhában, egészen elkeseredett s zokogva mosogatta spongyiával arczomról a vért.

Erre a ballépésre, melylyel a fiaság világába először beléptem, atyám is elesenedett kissé. Mire kimosdattak a vértől az én sirásom elcsillapult, az anyámé is, s atyám oda sompolygott anyámhoz s kifejtéven engem kezéből, szép csendesen letett a földre s kezén fogva elkezdett vezetgetni fel s alá a szobában, biztatván anyámat, hogy csak egyszer-kétszer járjam körül a házat, majd megszokom a sarkantyút.

Anyám, nem tudván tovább fékezni magát, kifakadt: „Kár, mondá, hogy még a három felől pofoncsapott kalapotat nem nyomod a fejébe szegénykének, oldalára a spádét, a nagygombu nádpálcázatot meg a kezébe, — mindjárt kész lenne a doktor, universitás nélkül is. Doktornak bizonyosan lenne olyan, a minő fiúnak.”

— Az meg is lesz, mert meg kell lenni! — mondá atyám, kinek a „kell” kedvez szavajárása volt.

— Az isten nem fogja megengedni! — felelt anyám, s azzal kiment a kert virágai közé, s ott sirta ki magát, előre sejtéven, hogy atyám ez excentrikus ötlete még sok keserűséget fog okozni neki életében.

Igy növekedtem vagy másfél évig s mondhatom, igen jól találtam magamat, s tetszettem magamnak a sarkantus csizmában. De szüleim között állandó volt a zivatar e miatt, s atyám végre is megelégette szegény anyám szenvedéseit, s egy nap azzal lepte meg, hogy bevezetett hozzá, mindenféle rikitó színekből összeállított szalagos tiroli leány ruhában, ugyanolyan tollas, csücsös kalappal, mint a minőt a tirol leányok viselnek. Egyik maskarából lett hát másik maskara, de szegény anyám azt is örömmel vette, mert legalább leányruha volt.

Atyám mindenféle elvitt mutogatni, mint igazi kis majmot szoktak. De haláláig nem távozott el attól a rögeszméjétől, hogy tizenhat éves koromig maga fog tanítani, akkor férfiruhába öltöztet, fiú név alatt be ad az universitásba Pesten s doktor lesz belőlem.

A mily szilárd akaratú, makacs ember volt, bizony kitelt volna tőle s ki tudja, mi sors vár reám. De ezt az időt nem érte meg szegény. Mint a derült égből váratlanul közénk csapott a mennykő. Szegény atyám megbetegedett s három napi ágyban fekvés után elhunyt. Alig harminczöt éves korában.

Én akkor még csak öt éves voltam. De úgy áll előttem, mintha ma is látnám, mikor gálába öltözött, fehér selyemharisnyába, csattos cipőbe, térdig érő fekete bársony bugyogóba, hosszú fejr mellénybe, nyakán a tenyérszerű szélességű nyakra valóval, melynek két vége lecsüggött, derekán a fekete bársony frakk s fején a három-

Képek a keresztes háborúból.

II.

Az első keresztes sereg elpusztítása Kis-Ázsiában.

Remete Péter keresztese Zimony felülése után állandó kicsapongások, féktelenkedések között vonultak keresztül Bulgárián, Konstantinápolyban találtak Walter hadainak maradványait, s Elek görög császár hajóin átkeltek

nem tudott féket vetni serege kihágásainak, melyek mind nagyobb arányokat öltöttek. Így pl. a francia táborból 7000 gyalog és 300 lovas Nicaea ellen indulva, annak környékéről összehajtották a csordákat és nyájukat, s a birtokukat védő lakosságon kegyetlenkedvén, a szaraczenok egy rohamának visszaverése után, táborukba tértek zsákmányukkal.

A németek se akartak hát visszamaradni, ők is hasonló kalandra rándultak ki 3000-en és

A KERESZTES HÁBORUKBÓL: NICAETI CSATA.

szögű kalap, mely alatt fel volt sütvé és erősen hajporozva a haja. Ez volt akkor a közönséges divat.

Igy fektették koporsójába is, midőn meghalt.

Nyugodjál békével, jó atyám, ki engem annyira szeretted.

(Folyt. követe.)

Kis-Ázsiába s táborát ütötték Kibotusnál Bithyniában. De itt villongás támadt köztük, s a németek és lombardok elszaladtak a francziáktól s Rainoldot választván vezérökké, külön táborba szálltak.

Két hónapig vártak aztán a többi keresztes megérkezése, s költségük elfogyván, erőszakos uton kellett beszerezniök a mire szükségük volt. A vidéket kezdték pusztítani, még a templomokat is kifosztották, s leszedvén a háztetőkről az ólmot, azt adták el a görögöknek. Péter

200 lovas. Nicaeához négy mérföldnyire beveszik Xerigordon kisded városát, lakosait leölik s meglepednek ott és elhatározzák, hogy a várost megerősítik, itt várják be a keresztes fejedelmeket. Ekkor azonban megjelent Elchanes, az ikoniumi szultán egy emirje, körül fogja őket, s midőn minden kísérletük, az ostromgyűrűn áttörni meg hiúsul, olysörnyű nyomorba esnek éhség és szomj miatt, hogy a legundokabb dolgokkal táplálkoznak, megölt állatok vérével iszik s kiszáradt mellükre hús frís földet raknak.

Rainald a vezér ekkor titkos egyezséget köt a törökkel, néhány kíséreléssel átcsap hozzájuk s katonáit az ellenség kezére játssza, a kik vagy elesnek vagy rabságra hajtattak.

A táborba elérkezvén e vereség híre, 25,000 gyalog és 500 lovas fölkerelkedik, hogy társait megboszulja. Bürel Gottfried vezetése alatt egy-sűrű erdőn vonulnak keresztül, melyben már akkor ott voltak a törökök, hogy a táborát megtámadják. Meghallván közelükben

ték a vigyázatlanokat, s elvágta a többiét. Hiába volt minden küzdés, hiába keveredett csatába a többi keresztes is, hiába küzdöttek a legnagyobb vitézséggel: nem lévén képesek zárt sorokban robbantani szét a török lovasságot, egyenként elhullottak. Walter is ott találta halálát.

Sokan az erdőn keresztül igyekeztek visszamenekülni, de a törökök sarkukban voltak s elfoglalva a védtelen táborát, épen midőn isteni

találta méltóknak az engedetleneket, a rablókat, hogy a szent sirt megláthassák, az ő hatalma pusztította el őket.

Ez volt az első keresztes sereg sorsa Ázsiában.

III.

Bouillon Gottfried serege Kis-Ázsiában.

Kis-Ázsiát akkor már a keletromai császárság elvesztette. A szeldzsukok Dukas Mihály görög

A KERESZTES HÁBORUKBÓL: A SZERZETESEK LELKESÍTŐ BESZÉDEKKEL BEJÁRJÁK A TÁBORT.

az átrvonuló keresztesek zaját, gyorsan, észrevétlenül visszavonultak, s csatarendben várták a keresztyéneket a rájuk nézve előnyös lapályon, mely az erdő aljában elterült Nicaea közelében. A mint a keresztyének az erdőből kibukkantak, meglepetve látták magok előtt a nagy számú ellenséget. De nem rettentek vissza, hanem megrohanták a lovasokkal és néhány csapat gyaloggal. A törökök békén engedték közelebb magokhoz az előcsapatot, de akkor egyszerre két oldalról közbeesaptak, körülvet-

tisztelést végzé, legyilkolták a férfiakat, öregeket, papokat különbség nélkül, csak a leányokat és gyermekeket vitték fogságra. 25,000 keresztesből csak 3000 menekült el egy roskadt, elhagyott várba, Civitoba a tengerparton, hol őket a törökök tovább szorongatták, de később ezek eltávoztván, ők visszatértek Konstantinápolyba. Elek császár emlékezteté Pétert, hogy nem hallgatott tanácsára, mely szerint nem lett volna szabad soha szétszakadozva csatogniok, Péter azonban felkiáltott: „Isten nem

császár alatt elfoglalták s birtokukat az Orontestől és Euphratestől egész Nicaeaig terjesztették.

A szeldzsukok voltak a muzulmánok legvadabb faja. A tengerpartot nem foglalták el, mert nem voltak tengerésznép; de birtokukban tartották a leggazdagabb tartományokat. Nem foglalkoztak egyébbel, mint háborúval, s a mi jökö volt zsákmányból került. Szoliman fia, David volt uralkodójuk *Kilidzs Arszlan* (az oroszán kardja) névvel, ki a keresztesek érkezésére összegyűjté népét s védelemre készíté elő.

Nem érte be vele, hogy sereget gyűjtött, Nicaeát is megerősíté, hol az első összeütközésnek kellett történni. E város, Bithynia fővárosa, a benne tartott két nagy zsinatról is nevezetes hely, most a Rumi császárság székhelye is volt, s az ottomanok innen készültek a Konstantinápoly elleni későbbi támadásokra.

A keresztetek Bouillon Gottfried és társai alatt Chalcedonban gyülekeztek össze. Utjában találta a sereg Pandicapium romjait, Libissa maradványait, (mely Hannibal sírjáról emlékeztet, de ma már csak egy nyomorúságos falu.) Három napi menet után Nikodémiába ért a sereg s itt maradt három napig. Helenopolison keresztül elérkezvén Civitot vagy másképp Ghemlik környékére, meglepetve lájkák maguk felé közeledni Remete Péter elpusztult hadának nyomorult menekültjeit, kik a török elől a hegyekben, erdőkben, sziklahasadékokban bujkáltak. Némelyiken még volt néhány szakadozott rongy, mások azonban egész meztelenek voltak s a legtöbben sebesültek. A szerencsétlenek szomorító látványt nyújtottak a kereszteteknek, kik meghatva hallgatták azok szenvedéseinek elbeszélését, Renald árulását, Walter elesését.

A sereg szomorúan hatolt előre, mindenütt találván emberi esonthalmokat, zászlók rongyait, törött dárdaikat, rozsdás kardokat, egy legyőzött sereg szomorú maradványait. A hol a tábor helye volt s a szörnyű mészárlás, még mind temetetlen halmokban feküdtek az enyész hullák.

E nagy szerencsétlenség nyomainak látása a keresztetek között elhallgattatott minden viszályt, megbabonázta bennök a szenvedélyt, meg az önhittséget. E borzasztó lecke megtanította arra, hogy meg kell hajolni kemény nyakuknak a fejelem előtt, ha úgy nem akarnak járni, mint az első sereg. Amazok szerencsétlensége ezekre nézve szerencse volt tehát.

Draco kanyargós folyamától kezdve már csak keskeny gyalogutak vezettek sziklákra és hegyhasadékokra keresztül. Gottfried ásóval, kapával négyezer munkást küldött előre, hogy utat takarítsanak seregének. Ezek mindenütt fa kereszteteket plántáltak jelzőül az út mentében, melyet a sereg követni tartozott. Így értek el végre a niceai síkra, százezer lovas és 600,000 gyalognép, melynek fele fegyverrel volt. Önkényt, kényszerítő parancsszó nélkül nem volt még együtt ennyi fegyveres tömeg, melynek száma meghaladta a bennlakosokét.

Nicaea hajdani erősitésének még ma is megvannak hatalmas maradványai. A város az askáni tó keleti végén fekszik egy erdős hegy tövében, melynek felkőr alakja van. Az egész várost hatalmas fal köríti 370 kerek, négyszögű s mindenféle más alaku toronnyal. Az erős, tömör fal magassága 30, szélessége 10 láb, úgy hogy a kocsis kényelmesen járhatott rajta. A folyondár alatt most is kivehetni, mily ropant szilárd lehetett ez a fal valaha. Három kapuja volt: a keleti, három ives márvány, faragványos csoportokkal; a nyugati, mely fölött hatalmas vízvezeték látta el a várost vízzel a hegyekről; s a déli hasonló a keletiehez. Ma e falakon csak egy iszonyú Gorgonfőt látni, mely magasan kimered a kuszó növények zöld szőnyegére alól.

A város körül mély sánczárók voltak. Most köröskörül mindenütt nagy gonddal mivelte földek területnek.

A vezérek elhatározták Nicaeát ostrom alá fogni, egyrészt mert a hitetleneknek volt birtokában, kikkel szabad átmenetük megengedéseért még szóba állani sem szabad, másrészt mert a 335-ben itt tartott zsinat, melyen a keresztység mintegy újra proklamálta, ezt a várost is szentté tette, melyet tehát elfoglalni kellett.

Táborba is szállottak azonnal, ostrom alá fogván Nicaeát. Gottfried és két fiére keletről, Boemund, flandriai Róbert, normandiai Róbert, Blois gróf nyugot és éjszak felől foglalták állást, míg a déli rész Adhemar püspök és toulousei Raymond hadainak volt föntartva, ki legutóbb érkezett a táborba. A tó felől a város szabad volt.

Tizenkilenc nemzet fiait vettek részt e seregben, mely tizenkilenc nyelven beszélt, „de isten félelmében egy nemzetet váltunk,” írja Chartresi Foulcher. Minden nemzet fiainak

elkülönített táborhelye volt sánczokkal és földhányásokkal, mely utóbbiaknak anyaga nagy részt emberi csontokból telt ki, mivel kö nem volt elegendő. „Igy kaptak a halottak temetőt s adtak egyuttal lakást az élőknek,” írja Comnena Anna, a görög császár leánya. Minden tábor közepére hevenyésztek egy egyszerű sártort, a hol összegyülekeztek isteni tisztelőre.

A fejedelmek, hercegek és lovagok apró acélgyűrűkből fonott páncélinget viseltek, kék, piros, zöld vagy fehér válszalaggal. Minden harcosnak sisakja volt, a vezéreké aranyozott, a nemeseké acézl, a többié vas. A lovasoknak kerek és négyszögű pajzsa volt, míg a gyalogokat hosszú földig érő pajzs takarta. Fegyverük lándzsa, kard s egy törölköző kés, melyet „misericordia-nak” neveztek. Aztán füstély vagy sulyos buzogány, parittya, melyből köveket vagy ólomgolyókat röpítettek, továbbá ij és nyílak. A vezérek és lovagok lobogóin és pajzsain különböző színekben jelvények: párdúcok, oroszlanok, sasok, csillagok, tornyok, kereszték vagy fák voltak láthatók; de leginkább vándormadarak, mintegy jelképezve a zárandók vándorlását. Ezekből lettek később az egész nyugaton elterjedt czimerek.

A sereg fegyelmezett, derék, erős volt, nyugat harcosainak színejeva. Minden csapatnak saját vezére parancsolt, úgy hogy az egész olyan volt, mint egy táborozó köztársaság. A papok szünet nélkül bejárták a harcmezőket s lelkesítő beszédekkel tüzeltek kitarásra, vitézségre s emlékeztették nagy feladatukra. Szavuk nem veszett el hiába, mert a tábor a valódi vítezi erényeknek lett mintaképe. „E szent sereg — írja egy krónikás — isten egyházának volt képe, s ha Salamon meglátta volna, fel kellett volna kiáltania: „Oh én szép barátom: hasonlítás a cédzrusok csarnokához.”

Kilidzs Arszlán, ki a városban helyezte el családját és kincseit, sereget gyűjtve, segítségére sietett az ostromlottaknak. Raymondot még távol sejtven, 10,000 lovas küldött a déli kapu felé, hogy azon bevonuljon. De Raymond már akkor ott volt s készen állt fogadására. Dühös csata keletkezett, melybe 40,000 mór lovassal Kilidzs Arszlán is beavatkozott. Délről késő éjjel tartott az ütközet, a midőn a törökök, nem tudván áttörni a keresztetek hadát, visszafordultak, 4000 halottat hagyván a csatatéren. A keresztetekből 2000 esett el.

A diadalmas keresztények aztán eltanulták a törökök harci szokásait. Levágták az elesettek fejét s ezernél több fejet bedobáltak a város falán.

De az ostrom igen nehezen ment. Minden roham, minden támadás hiába volt. Május 5-én kezdődött az ostrom, s hat hét múlva a keresztetek már arról gondolkodtak, ne vonuljanak-e el a város falai alól, miután úgy sincs remény, hogy bevehessék. Akkor egy lombardiai vállalkozott, hogy ő az egyik főbástyát ledönti s a sereg betörhet a támadt részen. Észrevétlenül alásta a borzasztó tornyot, mely egy éjjel földrengéshez hasonló robajjal beomlott az ostromlottak nagy rémületére.

Manuel Butumides a görög császár nevében, ki maga számára szerette volna Nicaeát, felhasználva ez alkalmat, titokban tudatá a városiakkal, mily kegyetlen sors vár rájuk, ha a keresztetek kezére jutnak, — megígérte, hogy nem lesz bántódásuk, ha neki önkényt feladják a várost.

A törökök, kiknek most már úgy se lehetett egyéb reményük, csak hogy életüket és városukat megtarthassák, a tó felől és az egyik kapun keresztül beeresztették a görög csapatokat s az épen döntő rohamra készülő keresztetek bámulva vették észre, hogy Nicaea falain egyszerre csak görög zászlók kezdenek lengeni. Ez volt június 20-án.

Szidták a görögök ravaszágát, s még inkább boszankodtak, mikor Butumides csak kis csapatokban eresztette be őket, hogy megtekintessék a templomokat. S követelték, hogy a szerződés szerint adassék át nekik minden arany, ezüst, ló, házi szer stb. A császár, hogy az összetűzést kikerülje, tömördek ajándékot és éllemi szert küldött, mire aztán a keresztetek, jun. 29-én elvonultak Nicaea alól, tovább folytatandók utjukat a szent sir felé.

Adriai képek.

Irta Herman Ottó.

(Folytatás).

Siesta Zárában.

„Siestát”, édes pihenőt kellett volna tartani egy hosszú, nehéz út után, mely oly mértékben kergesítette meg a lábam bőrét, a mily mértékben koptatta a ráhuzott „állami-tulajdon” fontostalpatát. De már az úgy van, hogy az a furesza lény — az ember — mindent megszokik: a restséget, a fáradozást, a jólétet, a nyomort, sőt még a fájdalmat — testit, lelkit — is. De még meg is szereti ezeket mind!

A fáradozás, nyomor, lelki-testi fájdalom megszokásához, szeretetéhez erős lélek kell, főképen az utóbbiakhoz. Kell a lemondásnak az a neme, mely nemes, sőt hősi, s rendszeren az emberszeretet egy magasos fokához vezet, ahoz, mely semmi önzést nem ismer, mely megelégedik önmagáról s úgy cselekszik, mintha mind azt a gonoszat, a mivel ember-világ illette, az önfeláldozásig menő emberszeretettel akarná viszonzni. Fájdalmasan édes siestája ez a léleknek, törött reményekből megalkotott nyugvás . . .

No, de úgy beszélék én, mintha erről a nyugvásról akarnék beszélni, pedig csak elragadtattam magamat — igazán. Csak azt akartam mondani: úgy megszoktam az utovást, hogy teremre esett a gondolat, hogy vége a gyaloglásnak; mehettém volna akár a végteleenségbe, s minthogy nem tettem, hát a nyakamba vettem a várost . . .

Az építkezés modorában itt küzd a dél a mérsékelt övvel. A háztetők ellapulnak, minden a masszív bélyegyet viseli magán. Annak az édes „otthon”-nak, melyet a voltaképeni mérsékelt öv lakályos házai és kunyhói már külsejével is kifejeznek, annak itt semmi nyoma. A fa minél ritkább: nincs sövény, palánk, — minden tömör kőfal, kőkerítés. Az ablakok keretei roppant vasokosak, erős vasalásokkal megrakottak, hogy kiállhassák a Bóra lökéseit. A bejárat nem a homlokzaton, hanem oldalát mindenkor zárva van; a régi idők kopogatója hol karika, hol sárkány képében ott függ a nehéz ajtó közepén, a csöngetyű még ismeretlen valami. És ez a kopogás végig kong a házon, mert gyér a népség, s nem egy nagy palotának néha egyetlen lakója van. Minden lépten-nyomon azt veszi észre az ember, hogy itt egy hanyatló, kivesző társadalommal van dolga, olyannal, a mely „volt”.

Bizony „volt”, akkor, a mikor San Marco oroszánja innen is bevágta hatalmas karmait az Adria kék habjába. A velencei köztársaság jelképével itt mindenütt találkozunk; az egykoron itt is uralkodott. A nyilvános épületeken sok a részlet, mely a velencei Piazzettára, San Marcóra emlékeztet. Abban a kopottas, szikár, villogó szemű olasz töredékben sok a „nobili”, a kinek ma annyi a vagyona, mint a kuria-veszett magyar táblalabirónak; s úgy a mint ez ma az armálisba szerelmes, szerelmes amaz is a régi dicsőségbe, — abban is találunk, hogy nem egykeznek új dicsőséget szerezni.

Betévedtem azután egy kávéházba, a melyben — mint minden dalmát kávéházban — a régi dicsőség veszekedik a recent barbarizmussal, s mind a kettő együttesen agyagor a modern civilizáció nyomaival, melyek idáig is el tudtak tévedni. A palotaszzerű épületben a szurtos helyiség, benne a tekeasztal — ime a három veszekedő elem.

A medencékbe fölfogott esővíz itt ivóvíz, s fel kell eresztieni valamivel, hogy élvezhető legyen. Czitromlé, ezukor vagy valami befőtt

— meggy vagy málna — a rendes járulékok; az utóbbiakból készült keverék a rendes ital s „marena” a neve. A felszolgáló pincézér egyszerűségi főző is, ki minden adag fekete kávé egy réz kalánban külön felforral, amugy törökösén, s minthogy szénnel tüzel, meglehetősen kovácsinas-külsővel ékesedik.

Játékos mindig akad; a „nobilitás” jellege itt sem tagadja meg magát. Az egyik csoport kártyázik, a másik sakkoz, a harmadik tekezik, s ez mind a taglejtés és szóváltás amaz olasz élénkségével foly, mely a csendesebb természetű idegent meglepi.

Megkísértettem a szabadba kivergődni, de hiába, mert bármerre indul az ember, erődítéshez jut, a hol a sárgafekete őrház lakója figyelmezteti az ország kabátjában szorongó „bajtársat”, hogy jó lesz ki nem menni, mert az erődökön kívül bizonyosan megesisik, hogy valamely szikla felől egy hivatlan morlák golyó látogatást tesz a császár posztójánál s befuródik abba is, a ki e posztót — akár önkényesen, akár per muszáj — viseli.

Igy hát eljártam a „Redoute I., II.” stb. között a várfalon s perzseltettem a bőromet, mert a dalmát napnak nagy a heve.

A tengerparton, a szárazföld sziklái között, a szigetekről átjövő bárkának feltűnedezt a morlák nép; a férfi mind fegyveresen jött, ment. Yatağan, orrvágó kés, pisztoly; jól hosszú vékony esővíz, hol rövid esővíz és öblösszájú puska, — a löfegyver kivétel nélkül kovás, — és mindchhez a rendszeren bozontos szemöldök alól szikrázó vad tekintet disziti és jellemzi itt azt az elemet, mely hivatás szerint, talán a távol jövőben „békés, művelt polgárságra van hivatva.”

Nos a hol én sétáltam, az erőd falak tetején, ott minden pontosan egyengetve volt; finom tengeri porond borította a fal járót, rendes távolságra lö-resek voltak hagyva, melyeken az ágyu szája unalmasan ásitott a tengerre; az ágyu mellett gualaakra felhalmozott golyók; közröl közre egy löporraktár, egy golyóhevíto kemence, — a fahajókat üdvözölő golyók tüzesítésének szánya — s az illető pontokon egy-egy őrtálló tüzér kivont fegyverrel — — szép egy vidék! Szinte kihívja az elmelkedést.

A modern civilizáció és a barbarizmus végletei itt találkoznak a gyilkoló eszközökben.

S az a legszebb volt, hogy a magam czombját is verdeste a modern, a dicső „civilizáció” hol győző, hol legyőzött fegyvere. Az „ordre de bataille”-ban én is kitétem az egyet abban az emberösszegben, a melylyel a hatalom számol, fenyegetődik ki és befelé, igaz, nyugoz, sanyaragat, s amaz ismeretes mód szerint „rendet csinál s megmenti a társadalmat” — igaz! és parádésan játszik.

Oh dicső, felséges állapot ez, valóban magasztos! Az ostoba morlák pisztolya, melyben a golyó csak úgy kotyog, vajon meddig visz és mi azokhoz a zseniális fegyverekhez képest, a melyek messze hordanak, pontosan találának? A fegyverek között fennálló különbség dicsően magyarázza a műveltség és barbárság közötti különbséget — a műveltség fegyvere többet és biztosabban gyilkol . . .

A morlák kurta, orrvágó kése gyalázatos fegyver, a kard, mely sokkal hosszabb s koponyát hasít, az dicső fegyver.

És az a morlák öl és gyilkol, mert műveletlen, vad; a civilizáció gyermeke dresszirozott gyilkos, és a legtöbbje tragikus alak, mert legbensejében bűnnek vallja az emberölést.

Dicső, felséges állapot ez! Sokat gondolkoztam róla, főképen azon az isteni dresszurán, a mely a békés polgárból öldöklő gépet varázsol, csinál belőle egy taktikus egységet a tömeges gyilkolás stratégiájában.

Van e dresszurában módszer!

Előbb csak igazítja a testet, azután jobbra-balra nézet, azután sorakozni, fordulni, járni tanít, lenyűgözi az akaratot, s helyébe a parancs föltétlen végrehajtását teszi; nos aztán szurni, döfni, ütni, löni tanít, s hogyan kell lopakodni, biztos helyről valakit lölni; hogyan kell egy sereg valakit a veszedelmebe csalni, rajtaütmi és felkaszabolni; és még sok ilyen szép dologra tanít e dicső módszer; csinál a komisz parasztból egy megbízható gépet, a melyet esetleg a paraszt nyakára ültethet; szép, megfelelő és méltó életpályát nyújt a főbranguának.

No de hiszen ez mind a hazáért, a nemzetek biztonságáért történik, s minthogy minden nemzet cselekszi, hát egyenként és összesen hadilábra kerülnek; s minthogy az a felséges dresszura egy kézbe adja százezrek gyeplőjét, hát néhány kéz szépen elcsinálja a világtörténelmet.

Megvallom, hogy dalmát siestám közben sokszor fanatikus gyűlölet s mély undor fogott el — benne voltam a systemában s mélyen pillantottam a szerkezetébe . . .

Le kellett mondanom arról, hogy Zára szárazföldi környékét bejártam, s így pihenőm a mólón telt le, néztem a habok játékát, a nap sugar villanásait, a hajósnép nyüzsgő életét. Bevártam minden nap az alkonyt, hogy gyönyörködhessenem a fény elhalásában, a szigetnek és Skogliók lassu eltűnésében.

(Folyt. köv.)

SERVADAC HECTOR. KALANDOS VÁNDORLÁSA A NAPRENDISZEREN ÁT.

VERNE GYULÁTÓL.

HATODIK FEJEZET.

Körültekintés az új urodalomban.

Ismerve Servadac Hector kalandos természetét, nem lep meg, hogy őt ennyi váratlan tapasztalás sem hozta ki sodrából. Olyan ember volt, a ki beletalálja magát akármibe, feltéve, hogy okát s szükségességét átlátja. Ha egy golyó elviszi a fejét, azon sem ütdött volna meg, mihelyt a ballisztika törvényeivel, melyek alatt a löveg működik, tisztában lehetett.

Most is azért csak a tapasztalt jelenségek okain tűnődött — s ha azokat sikerül megtalálnia, kétségkívül azonnal kibékül helyzetével. Elsetétedvén a világ, azt mondá:

— Majd meglátjuk holnap, mert mindezt világossal kell szemügyre venni; ha ugyan érnünk holnapot s lesz ismét világos.

Azért azt mondá szolgálójának, hogy most fekdjenek le s aludjanak el; majd reggel aztán jobban körültekintenek: hol vannak?

Ben-Zoufnak sem kellett több biztatás. Lefeküdt a puha győpre, fejét egy lapos köre hajtotta, s minden gondolkodás nélkül elaludt.

Nem úgy gazdája. Ő még az okokat kereste, melyeken minél többet gondolkozott, annál kevésbé volt velök tisztában. Miután egy darabig álmatlanul heverészett a fűvön, fölkel s körüljár a parton, mely a kis folyó partjából egyszerre tengerparttá változott át. Azon törte fejét, vajjon az algiri területnek mekkora részére terjedt ki a katasztrófa? Algert, Orant, Mostaganemet, e közeli városokat megkímélte-e vajjon? Ott lakó barátai nem estek-e áldozatul a tenger berohanásának? Vagy csak épen a Séliff torkolatvidékére terjedt-e ki az, a mi elég lenne arra, hogy a folyam tulsó partjának eltűnését megmagyarázza, a nélkül hogy a többi jelenségeket is megmagyarázná egyuttal.

S a mi legmegérthetlenebb volt, holott kétségbe egyáltalában nem vonhatta: hogy a

nappal egész hossza 12 órából 6 órára szállott le. Vajjon 18 óra hosszú éj-fog-e rövid nappalnak megfelelő? ez volt, a mit mindenek előtt be kelle várnia. Akkor azt kellett föltennie, hogy a vidék, melyen volt, az északi sarki öv alá tolatott; de a napnak nyugaton kelését és keleten lemenését ez sem magyarázná meg, mert erre az kellett, hogy a föld forgási iránya is ellenkezőre változott legyen.

Boszantó volt, hogy az eget egészen felhők borították, s a csillagokat, melyek tájékozást nyújthatnának, nem lehetett látni. Servadac, bár nagyon csekély csillagászati ismerettel bírt, legalább a fő égi jelenségekkel elég ismeretes volt mégis, hogy a sarki csillagot föliamerhesse, s megítélhesse, nem foglalta-e más csillag el annak mozdulatlan helyét; a mikor világos volna, hogy a föld forgási tengelye változott meg, s akkor érthetőbb, vagy legalább képzelhetőbb volna a forgás irányának is ellenkezőre változása. A mi a holdat illeti, azt nem is várhatta, mert tudta, hogy épen ujságban van s így egész éjjel nem lesz látható. Mennyivel nagyobb volt meglepetése, mikor alig egy órai séta után egyszerre nagy világosságot pillantott meg a láthatáron, áttörve az eget borító ködökön.

— A hold! kiálta föl bámulva. De nem, az nem lehet! Ily fényt az nem terjeszthetne maga körül — ha csak tetemesen közelebb nem jön a földhöz!

Valóban oly nagy volt a nyugaton felkelő égi test fénye, hogy a ködöket és párákat áttörve, egész hajnali világosságot árasztott el a láthatáron.

— Vagy a nap volna már? kérde magától; de hisz alig másfél órája hogy leldozott keleten; s mégis, ha sem a nap, sem a hold: mi hát? Valami óriási meteor csak nem! — Ördögbe is, a sűrű felhők ismét elrejtik vastag kárpitjokkal!

Az új ég rejtelmei megfejthetetlenek maradtak a kevésbé tájékozott csillagász előtt, a ki most sajnálta, hogy sok haszontalanul elvesztegetett idejéből valamivel többet nem fordított csillagászati ismeretek megszerzésére.

Azonban a felhőkön áttörő fény, a helyett hogy mint a csillagok szoktak, ivet írta le és a tulsó égtájon ismét lemenne, egy, az ég egyenlítőjére függőleges vonalon egyenesen látszott tova haladni, s magával vitte az alkonyi fényt, melyet egy ideig terjesztett. Minden a setétségbe merült ismét vissza . . . A nehézkedés, a világrénd törvényei tehát mind fel vannak-e bomolva? Egy óraműhöz hasonlító a világ, melynek rugója hirtelen elpattant, mely annál fogva visszásan jár?

Három óra múlva azonban a nap, hajnali átmenet nélkül ismét mutatkozott a nyugoti égen. S Servadac, órájával kezében, konstátálta, hogy az éj is hat óra hosszant tartott, épen mint a tegnapi nappal . . .

Ben-Zoufnak hat órai alvás nem volt elég. Azért nagyon zokon is vette, mikor ura őt felrázta fektéről, mondván: keljen föl, különben a hasára sűt a nap.

— Hogyan, reggel van már?
— Az bizony s te az egész éjet átaludtad. Igaz, hogy csak hat órát tartott; de úgy látszik, ehhez már hozzá kell szokni.

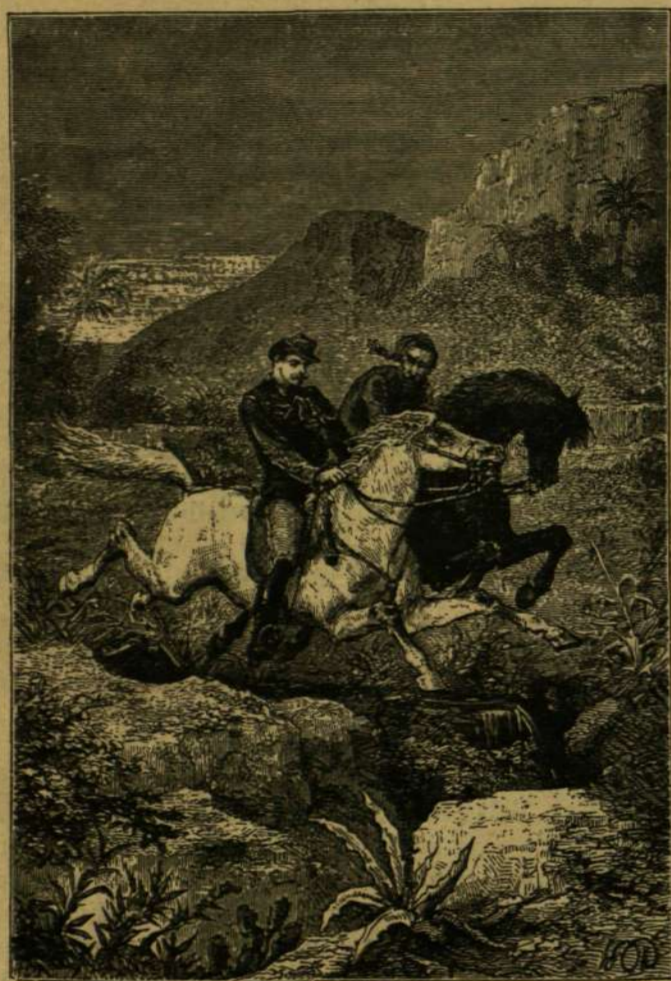
— Majd hozzá szokom.
— Most talpra. Menjünk a kunyhóhoz, lássuk, hogy néz ki ott a világ. Nézzük meg, megvannak-e még a lovaink s mit csinálnak?

— Igaz biz az, tegnap meg nem vakartam őket; mondá Ben-Zouf, a maga fejét kavarkva, mintha ezzel akarná helyrehozni mulasztását.

Azzal megindultak a kunyhó felé vezető ösvényen, a partok mellett. Másfél órai gyors menet után a kunyhó helyéhez érkeztek. Ott

mindent úgy találtak a mint tegnap elhagyták. Világos volt, hogy senki sem járt itt, s általában a vidék teljesen elhagyottnak látszott. A lovakat is megtalálták az állásban, s míg Ben-Zouf ellátta őket, a kapitány valami falni valót keresett. Nebány kétszersültet s némi pecsénye maradékot talált, a miből Ben-Zoufnak is félre tette a részét. A mi az italt illette, abban nem volt hiány, mert számos kis patak csergedezett a környéken, melyek azelőtt a Séliffbe szakadtak, most a helyett egyenesen a tengerbe folyván, magok váltak önálló folyamokká, s a Földközi-tengerbe közvetlenül ömöltek.

Ben-Zouf aztán gyorsan felnyergelte Zefirt (a kapitány paripáját) és Galettet, (a maga pejkóját); azzal nyeregbe vetették magokat és a Séliff felé vágattak. Lovaik szintúgy éreztek, mint előbb magok, a testi suly és nehézkedés feltűnő fogyatkozását, vagyis izomerejük tetemes növekedését, mely mint ruganyos gépezet ragadta őket árkon-bokron át, a rendesnél

MINTHA SZÁRNYAS LOVAK VOLNÁNAK...

ötözörte nagyobb erővel, mintha nem is közönséges négylábuak, hanem valódi szárnyas lovak volnának, melyeknek patái alig érik a földet.

A nyolcz kilométernyi köz, mely a kunyhót a Séliff egykori torkolatától elválasztá, husz percz alatt át volt száguldván, s akkor a két paripa, lassítva futását, csöndesebben kezdett aláállani délkeletnek, az egykori folyó megmaradt partja mellett, mely előbbi változatos, hepehupás jellegét egészen megtartotta, míg a tulsó part egész hosszában eltűnt, s úgy látszik, hogy Orán tartomány az az egész része, Mostaganemtől kezdve, a december 31. és január 1. közötti éjszakán eltűnt a föld színéről, s bemerült a tengerbe. Hogy e változás terjedelméről meggyőződjék: Servadac kapitány hosszában lovagolt a parton felfelé, de a tulsó part — sehol sem jelentkezett. Így érte el az est, a part egy hajlásánál, a nélkül hogy egész nap egyetlen is csak öt órát tartott; a nap keleten ment le; s az éj, szintén hat óra, minden ese-

mény nélkül telt el. Két nap s két éj, melyek együtt véve tettek 24 órát; s felvirradva Servadac csak mostantól kezdve kezdette január 2-dikát számlálni. Zsebórája, nem a nehézkedés törvénye — hanem rugó által járván, változást nem szenvedett, s pontosan mutatta az időt.

Másnap folytatták körutjukat. De minél tovább haladtak s mindig csak viz mellett, melyen semmi összekötő szárazra, földnyelvre nem akadtak, annál valószínűbbnek tetszett, hogy a tenger berohanása által el vannak vágva minden száraztól — egy szóval: szigeten vannak.

E sziget, mely Algir szárazából ujonnan látszik a tenger által kihalitva, szabálytalan négyzeteg alakot, mely nagyjában majdnem háromszöghöz hasonlított. Alakjának elemei, körül járva, következőképp írhatók le. Százhusz kilométer a Séliff régi jobb parti oldala; harminczöt kilométer északraól délre, a Kis-Atlász

A HÉVMÉRŐ HATVANHAT FOKOT MUTATOTT.

SERVADAC HECTOR VÁNDORLÁSA.

irányában fölfelé; harmincz kilométer rézsutosan a tengernek; és száz kilométer a Földközi-tenger régi partjából. Összesen 285 kilométer az egész terület. Servadac kapitány, e kerület bejárására és felmérésére az új rövid napokból 5-öt, vagy a rendes időszámítás szerint két és fél napot fordított; hatvan óra hosszant voltak távol a kunyhótól, mikor ismét visszakerültek oda.

A szigeten, rajtok kívül, emberi lény nem volt található. E felfedezés elég leverő volt, de abban még sem gátlhatta meg, hogy fáradtak levén, jól ne aludjanak.

Másnap reggel, — s ez a földi időszámítás szerint január 5-dike volt — reggeliről gondolkodva, Ben-Zouf egy tucsat tojást vett elő; a katasztrófa, mely az országot és földrészt darabokra törte: épen hagyta a tojásokat. S mivel katlanjuk is épen maradt és serpenyőjük is volt, a melyben a vizet fel lehetett forralni, a tojások megfőzése semmi nehézkéssel nem járt.

Servadac kapitány kíváncsi szemmel nézte

a Ben-Zouf előkészületeit. Annnyira bizalmatlan lett már minden iránt, hogy önkénytelenül tette fel magának a kérdést: nem fog-e ismét valami új jelenség tünni föl itt is? fog-e égni a tűz, s nem tagadja-e meg szolgálatát a katlan, vagy a víz? És a tűz meggyult, a katlan a legjobban szelelt, — s alig volt a serpenyő néhány perczig a tűzön, a víz már zuhogni, forni kezdett benne.

— Az ördögbe is! — mondá Ben-Zouf, — ez a tűz ugyancsak gyorsan forral.

— Nem a tűz az oka, — mondá Servadac egy kis gondolkodás után, — hanem a víz forr fel hamarabb.

S azzal egy Celsius-féle hőmérőt vevén kezébe, belebocsátotta a fővő vízbe, hogy megmérje, 100 foknál forró-e fel mint rendesen. A mikor kivette ismét s figyelmesen nézte — a hőmérő csak hatvanhat fokot mutatott.

— Ez sem rossz! — mondá gondolkodóba esve Servadac; — a víz száz fok helyett már hatvanhatnál forr! — Tanácslom Ben-Zouf,

Jelzések a vasutakon.

— Uti tárcsa. —

Az éj sötét és zivataros, a fellegek a legparányibb csillagfényt sem bocsátják keresztül sűrű leplükön; az esővel vegyes szél bömölvöl száguld végig a szűk és meredek sziklavölgyekben, s csak pillanatokra tárl föl a cikázó vilámló fényénél a zordon éjjel haragos mivolta. És az elemek e vad csatája közben hangos katógással halad egy vasuti vonat.

Ha most az olvasó elképzei, hogy ő kényeszerítve van utazni a vasuton, és épen ezen éjjeli vonaton, mert mulasztásra nincs idő, mert minden perczé drága, és sietnie kell, hogy célját okvetlen elérje: nemde bizonyos borzadály szállja meg, ha még oly edzett lelkiületi volna is?

Nos, és ön talán csak egyszer utazott még ily körülmények között: de a szegény mozdonyvezető! számát sem tudja, hányadszor küzd ily fürgeteggel. Merveven tekint a mozdony elé, jóllehet a sötétség két lépésnyi távolságra sem enged látni. Csak a távolban időközönként fölfőlesillanó lángszemek azok, a mik biztatógó intenek neki, hogy az ut jó, szabad, tehát csak lankadatlanul előre!

És a vonat e biztató jelekre, habozás nélkül halad utján, és legőzi a zivatart.

A vasuti jelek tehát nagy szerepet játszanak a vasutak forgalmánál, és ott, ugyszólván, nélkülözhetlenek is. Ezek a mentorok ugyanynyira, hogy helyes alkalmazásuk mellett szerencsétlenség alig képzelhető a vasutakon; pedig ott a kerék minden fordulása (már a dolog természeténél fogva) végveszélyvel fenyegethet.

Minden sındarab, minden talpa, a sziklaoldalból leváltott minden darab kö azt eszközölheti, hogy az egész vonat tönkre juthat járművel, utassal együtt.

A tengeren járó hajóknak nagy és mély víztükör, millió- és millió ut nyílik közlekedési utul; ha ezek egyikén akármi akadály miatt nem mehetnek, akkor áttérnek a másikra; ha veszélyes vizalatti sziklák közelébe érnek, ott köd-kürttel vagy világító toronnyal figyelmeztetnek, hogy térjenek ki. Legnagyobb gyorsaságukból néhány pillanat alatt megállanak, a horgony megfogja őket azonnal.

De nem így van ez a vasuton!

Itt nincs mód a kitérésre, vagy a rögtöni megállásra, ha két vonat szemközt találkozik; vagy ha a hid lerokadt, vagy ha egy sín hiányzik előtte.

Itt, ha minden ponton nincsenek figyelmeztető jelek, úgy a pályán előforduló hiányok esetén, a vonat kéréllhetlenül rohan a végveszélybe.

A vasutak keletkezése alkalmával tehát azonnal kellett célirányos jelző eszközökről gondoskodni, úgy hogy azok mostanság kiegészítő és elkerülhetlen alkatrészeit képezik a vasutaknak. És pedig minél fejlettebb valamely vasuton a forgalom, annál célszerűbb és jobb a jelző-készülékek szerkezete.

A fizikának majd minden ága föl van használva a jelző-eszközök készítésénél, mert vannak láttani, hangtani és villanyos jelzők; és ezeknek alkalmazása kormányrendeletileg egy-egy országban minden vasutnál egyöntetű.

A láttani jelzők legelterjedtebbek, mert legkönnyebben kezelhetők, és megértésük az alárendelt szolgáló és vonalbíró személyzetnél sem tételez föl bővebb előismereteket. E személyzet csak annyi természeti adományt bírjon, hogy az esze legyen józan, s a szeme ép és lásoson messze, végre, hogy ne legyen színvak. A színvakság, melynél fogva valaki a színeket nem tudja megkülönböztetni, még nagyobb baj, mint ha semmit sem lát; mert a jeleket könnyen összezavarja egymással.

Többféle kísérletet, melyek nagyobb biztonságot volnának létesítendő, nem is érdemes fölemlíteni, mert azokat a gyakorlat nem igazolta; hanem csak a meglevő leggyakoribb jelzésekről szóljunk néhány szót.

Egy kis uti társaságnak, 18. május 13-án, mely még hozzá pénteki napra is esett, a vasuti jelekkel bő alkalma volt megismerkedni.

— A vonat a szép tavaszi reggelen indulásra készen várta az utasokat. A gőz a mozdony minden eresztékét rezgésben tartá, és a biztosító szelepeket szép fehér párájával

meg-megemelte. A mozdony tehát, mint a jó ló készen volt az indulásra, tüszköit, és talán kapált volna is lábaival, ha t. i. lennének lábai.

Kövesi, Szapora és Hegyes uraimék kényelmesen reggeliztek, csak az nyugtalanította őket, hogy negyedik társuk még most sem érkezett meg, jóllehet csak néhány percz volt hátra az indulásból. Csakugyan megszólalt a jelhang, mely a beszállásra figyelmezteti az utasokat, és a társaság nagy cihelődés közt elfoglalta helyét a kocsiában.

A harang megkondul másodszer is, harmadszer is.

A negyedik, a szerencsétlen flótás, most siet nagy sebbel-lobbal, hogy ő is felül, de a kapus nem a legudvariasabban megfogja felöltőtjét és visszatartja a vállalkozástól, melylyel a már megindult vonatra fel akart ugrani. „A mozdony már füttyentett, azért ha utazni tetszik, akkor az este 6 órakor induló vonatot használhatja.“ És az így póruljárt utitárs, ki „egy kissé ostobának látszik, s egy kissé potrohos“, nevető szemekkel int buscát a távozó kompániának, míg összeszorított öklével szeretné hátra verni a kapus-cerberust.

A vonat e kis intermezzo alatt már ugyancsak elkezdtet inálni, az állomásban sebessége csak 10 kilométernyi volt ugyan, de midőn az állomás utolsó váltóját is elhagyta, a mozdonyvezető a regulatort a rendes menetnek megfelelő állásba hozta, és a vonat haladt majdnem madárgyorsasággal.

A legelső bakter komolyan néz maga elé, és katonás állásban várja a vonatot; jobb kezében, mint valami fegyvert, tartja az összegöngyölt piros zászlócskát. Ez azt jelenti, hogy az ut szabad.

A távolban az ut jobb oldalán, egy kerék vörös lapot (tárcsa) lehetett látni, nyelénél fogva a földbe beszúrva. A mozdony egyet lök, lassítja menetét, mert az lassító jel, és figyelmezteti a mozdonyvezetőt, hogy ott munkások a vasuton előforduló süppedéseket egyenlítik ki és a talpfákat emelik. A vonat elhaladásánál a munkáscsoport vezetője figyelemmel kíséri a kocsi ugrását a kibontott helyeken.

Ezután a táj képe mind zordonabb lett, a mozdony pöfékelve lökdöste ki keményén a gőzrel terhelő füstöt, a vonat folyton emelkedik és minden kanyarulatnál, mely elzárja a kilátást, élesek füttyent, figyelmeztetésül a pályán netalán dolgozó munkásoknak. Egyik oldalt a mélységben, zuhogó patak habjai küzdenek a megtorlódotó közhalmazokkal; a másik oldalon pedig magas sziklafalak meredeznek az ég felé. A kocsiból nem is láthatni tetejüket, csak a sziklák oldalain fakadó források alatt képződött vízi moh zöld színe élénkíti meg a szirtek általános buskomor szürkeségét.

Egyszerre fölért a vonat a vizválasztóhoz; itt a vasut trace-a nem birt a hegy tetejére fölkapaszkodni; alagutal kellett az azon keresztül bujni. Az alagut szádája már messziről sötétlett, s néhány percz múlva az utazó társaság csupán egymásnak égő szivarjait látta a sötétben.

És e pokoli sötétben a mozdony több kurta füttyentést hallat és a vonat megáll. Valami baj történt?

Kövesi kinyitotta az ablakot, de a léghuzam által sűrű gomolyokban hajtott füstben csak nagynehezen vehetett ki egy vörös tűzszemet. Ez a vörös tűzszem (lámpa) állította meg a vonatot. Az utasok a nagy riadalomban nem tudták, hogy mitevők legyenek: kiszálljanak-e, vagy maradjanak? De hova is szállottak volna ki? — az alagut igen szűk, tetejéről pedig úgy csurog a forrásvíz, mintha eső esnék, és csak esernyő alatt lehetne szárazon kijutni az alagutból.

Végre az aggodalmas utasokat megvigasztalta a kalauz. — „A harangjel folytán megállított vonatonkat a pályáor. Egy teherkocsink kiugrott a sinekből, és a földön forogtak kerekkel. Csak tessék nyugodtan maradni, a vonattal kimegyünk az alagutból, mert itt a füst és sötétség miatt a kocsiat a vágányba újra beemelni igen bajos.“

Az alaguton kívül szabad volt a kocsiából való kiszállás, mert a kocsi beemelése hosszabb időt vett igénybe. A táj a magas hegyről tekintve, a leggyönyörűbb képet mutatá; a hegyoldalból messze meg lehetett látni a kigyózó vasutat, mely a magas vizválasztóról csakis kanyarulatokban tudott lemenni. Odább Köha-

lomnak, az első állomásnak házai és tornyai fehérlenek a verőfényben.

A vidék megtekintése után, Kövesi az alagut végén épült őrházat vette szemle alá. Eddig soha sem jutott észébe egyiköknek is különös figyelemmel kísérni az őrházakat; legfeljebb Tószeghi (az a negyedik, a ki lemaradt a vonatról) bámult meg erősen egy baktert, midőn a drávavölgyi vasut megnyitását a fellobogózott vonattal utazott. Az tünt föl neki ugyanis, hogy a vasut épen most van megnyitóban, és annak a bakternek már is négy gyereke van, a kik a fűbe heveredve bámulják a tovarobogó vonatot. Most azonban volt rá idő, hogy az őrházat jobban szemügyre lehessen venni. A ház tetején levő harangozca, melyen villanyos foyommal különféle jeleket lehet adni, legérdeamebb volt a vizsgálódásra.

A bakter azonban, ki bővebb fölvilágosítást adhatott volna, a vonattal volt elfoglalva, s így csupán felesége szolgált némi utmutatással a harangjelzés felől.

Minden őrházban van egy óramű, mely nehezék segítségével mozog, ha a villanyfolyam kizáratik belőle, ekkor megrántja a külső harang mellé illesztett kalapácsot, és ez a harangra üt. Az óramű itéskor úgy zörög a szobában, hogy egyszersmind ébresztőül is szolgál az órnék éjjelenként.

A jelek magyarázata egy táblázatban volt összeállítva; a harangutések különböző száma, és csoportosítása különböző jeleket képez. Eddigelő tíz-tizenket jelet lehet adni rajta; a vonat indulását e vonal mindkét végpontja felől, vagy magáról a nyílt pályáról is; lehet rajta a vonatokat megállítani; a kocsiának a pályára való kiszökését jelezni; segélymozdonyt kérni munkásokkal vagy azok nélkül; hasonlóképen hó-ekét is. Végre mindennap az órák egyforma járását szabályozandó, a déli tizenket óra is kiveretik rajta.

Mindezen jelek az őrházaktól is adhatók, és csupán két szomszédos állomás közti vonalrésze terjednek; mert a villany vezetése az állomásokon megszakad, és ha a jeleket messzebbre is szándékoznának adni, akkor az állomásban azokat újra ki kell nyomkodni a billentyűn. Csakugy ez nem szokásos, mert az állomásokon már rendes táviró készülékek vannak, melyekkel akármi megsürgönyözhető.

A harangjelzés minden esetre a legbiztosabb és leggyorsabb jelzési mód; csakugy magában nem elegendő, mivel a vonat-személyzet a jelzést nem hallja, hanem a pályáor lát-tani jelzéseire kell alkalmazkodnia.

A kiugrott vaggont beemelték, és az uti-társaság nehéz kebellet foglalta el ismét helyét; mert mint Szapora mondá — ki tudja, hogy mi érheti még őket; hiszen nyul szaladt keresztül a vonat előtt, azonkívül pénteki nap is van, és a hónap 13-ika!

A társaság e pillanattól kezdve azonban egy új taggal szaporodott meg. S minthogy a jövény a nyílt vonalon ült föl, valami vasuti tisztviselőnek tartották. E föltevésben nem is csalatkoznak, mert midőn Szapora gunyolódva beszélt a modern uti alkalmatosságról, mely annyi millióba kerül, s mégis oly könnyen kitor-heti nyakát rajta a szegény utas: ő meg nem állhatta, hogy pártolása alá ne vegye Stephen-son találmányát.

No de azért mégis csak megfeneklett ez a vonat Köhalom állomás előtt. Ugyan melyik löcs mellől esett ki megint a kerékszőg?

— Nincs semmi baj — szólta a vasuti — ránk nézve legalább. Csupán az állomás védjelző van „megállj!“-ra fordítva. — S ezzel egy magas állványra erősített körlapra mutatott, mely derékszőg alatt állott vonatonk hossztenegelyéhez. A körlapon egy vörös üveggel ellátott lyuk volt, mely mögött egy lámpa úgy volt megerősítve, hogy éjjelenként világa a vörös üvegű lyukon át látszik és így jelzi a megállást. Ha szabad a menet, akkor a körlap párhuzamosan áll a vágányokhoz, éjjel pedig a lámpa fehér világot mutat az állomás felé, a pálya felé meg zöldet, a mely utóbbi körülmény azt jelzi, hogy állomás következik, tehát lassan haladjon a vonat. Ezen jelzőt az állomásban fordítják meg huzalvezeték segítségével, néha egy kilométernyi messzeségből, és ha megállásra áll, akkor egy kis villanyos csengetyűt tart folytonos mozgásban; s így figyelmeztetik az állomás személyzetét, hogy az állomás most bejövő vonat ellenében fődözve

Egy határozott hasznosított pont, vagy annak helye egyszerűen igazán 16 krajczár; többesről igazán 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden lapon után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetésnyomat elfogad **Bécsben: Hasz-** stein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Sellenstrasse Nr. 3 és **Oppelék A. Wollsele Nr. 22.**

Csodálatraméltó a természet ereje,
ha az kellő módon alkalmaztatik.

Bojtorjángyökér-szesz

a legrégebb időtől fogva mint a szőrnővés bár- mely nemének legkeresettebb szere ismer- tetik, s a benne foglalt szőrnővesztő anyagok- nak általam létesített koncentrációja által va- lódi feltűnést okozó szerré emelkedett, úgy annyira, hogy fiatal 15 éves emberek rövid pár nap alatt tömött szakállt kaptak. Bismontika ennek, miszerint felszólítottam, ajánlanám figyelembe azon helyeket, hol a haj- vagy szá- kállnővés alkalmazhatná válhatnék, miután a megkent helyeken, habár eddig ott még a haj- nek nyoma sem lett volna is látható, vagy több évi kopasság után is az eredmény biztos s a hatás meglepő gyors. Hajhullás ellen füstent használ. Még a bécsi „Medizinische Zeitung“ is oda nyilatkozik, miszerint a bojtorjángyökér-szesz a legjobb minőségben kapható csak az előállító

Winkelmayr J.-nél
Bécs. VI. ker. Gumpendorferstrasse 159.
Budapest: Török József úrnál, király-utca 7.
Egy palack ára, több nyelven írt haszná- lati utasítással együtt, 90 kr. Postai küldésnél 10 kr. csomagolási díjjal több. 3214

A szegedi országos kiállításon érdemremmel és a III-ik országos tüzoltógyűlésen Aradon a nagy arany és ezüst éremmel kitüntetve.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerszám-gyár, harang- és ércöntődeje,
ajánlja szabadalmazott új szerkezetű fecskendőit, tüzoltó-egyetek legénységi felszereléseit, vállalkozik kutak, szivattyúk és harangok készítésére,
jótállás mellett a legjutányosabb árakon.

Különös figyelmébe ajánlja a nagyérdemű gazdaközönségnek, saját- készítményű és transatlantia szivattyús kutait és gyarának vízvezeték- teljes felszerelésére nagy figyelemmel külön felállított vízvezetési osz- tályát. 3220

Mintaszerveletek, képes árlapok, kívánatra rendelkezésre állanak.

Főtelep Erdély és Románia részére: Kolozsvárt, belsőmonostor- utca.

Minden eddigi világtárlaton, haladás, józslés és versenyképességéért, első díjakkal jutalmazva

BUDAPEST

50 frtért egy teljes Singer-varrógép
(új, szabadkozott készlettel),
42 frtért egy teljes Wheeler & Wilson varrógép
(zajtalan járással),
15 frtért egy teljes kézi varrógép „La Reine“
ajánl 5 évi jótállás mellett, részleteszetésre is.

Brenner Károly

amerikai varrógépek főraktára
bécsi-utca, Deák Ferenc-utca sarkán.

Üzletem (a szakmában a legrégebb az itteni pia- con) javító műhelyvel van összekötve, mi által azon helyzetben vagyok, hogy minden javítást 24 óra alatt szilárdan és olcsón eszközölhetek.

Tovább ajánlom nagy raktáramat varrógép- részekből minden rendszerben, valódi angol tüket stb., leszállított árakon. 3254

Egy jobb családból való 30 éves urnó csinos külsővel obajt mint

házi gondnokné

egy előkelőbb úri emberhez jutni Szives ajánlatok kére- nek a lapok kiadó-hivatalához „Ferenczy Carotin“ név alatt. 3263

Temesváry Mór
cipő-gyára Budapest,
keresési-út 2. sz.
(Bazár) Is-telek.

Hölgyeknek:
Fűző topánka, eberiasztig vagy bőrből lakkorral, szépen tűzve, magas, vágású . . . 2 frt 70 kr.
Eberiasztig vagy bőr erigős topán, magas vágású, pococoo-sarkkal, legfinomabban kiállítva . . . 3 frt.
Eberiasztig- vagy bőr-házicipő, sarokkal, Frou - Frou csokor- ral 1 frt 80 kr.

Uraknak: 3187
Topán chagrín-bőrből jó munka, 3 frt 60 kr.
Ugyanez díszített lakk-orrall 3 frt 90.
Topánka fémmezős bőrből, chag- rain-aszárbetéttel, erősen csavart kettős talppal. 4 frt.
Ugyanez orosz-lakk-bagariabőrrel 4 frt 80 kr.

Térdcsizma vízmentes kettős baga- riabőrrel, 3-ór csavart kettős talppal, 3 frt 80 kr.
Megrendelések utánvétel vagy az összeg beküldése mellett a legjob- ban teljesíthetnek. Nem tetsző tár- gyak készségeit kicserélnek. Készletes árjegyzékek bérmentve küldetésre.

Haszonbérlet.

A gyoma-endrődi, négy kövű, jól felszerelt, s alkalm- mas mellék-épületekkel ellátott részvénytársulati

gőzmalom,

folyó évi ápril hó 8-ik napján tartandó nyilvános árverésen hat egymástán következő évekére haszonbérbe adatik, — a malom Békésmegyében Gyomáshoz mintegy 1/4 órányira fekvő Endrőd község között, a Körös partján van a legjobb helyt felelve.

Az árverési feltételek a gyomai takarékpénztár le- lysiségében meg tekinthetők.
Gyoma, 1877. márczius 12.

Zöld Sámuel m. k.
3244 titkár.

A LEGDIVATOSABB NŐI RUHÁK
frt 18, 20, 25-től;
A LEGÚJABB RUHAKELMÉK
20, 25, 30, 40 kr.-jával és feljebb.
gazdag választékban a női divat- és saját műhelyvel összekötött, készruha-üzletben kaphatók, hol megrendelés szerint a legfinomabb stílusú ruhák néhány óra alatt készíthetnek.
Minták kívánatra ingyen és bérmentve.
Tisztelettel **Deutsch Sándor,**
király-utca 18. „az arany sashoz.“ 3279

Gyönyörű szep

HÖLGYRUHAKELMEK

a legkedvezőbbben megszerezhetők 3054

HAMBURGER ADOLF-nál,
Budapest, koronaherceg-utca 8. sz.
Minták kívánatra azonnal ingyen és bérmentve bárhol küldetésre.

Minden régi köhögés ellen,
mellfájdaimk, sok évi rekedtség, torokbajok, s a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbált

fehér mellszörp,

oly gyógyszer, mely még soha sem használtott a legkisebbébb eréd- mény előidézés nélkül. Ezen szörp már az első használatnál feltűnőleg jótékonyan hat, sőt a gőrcs és hég- hurattal elősegíti a nyálkás és megrekedő nyálka kiköphögését, azonnal enyhíti a gége ingerlés-énységét és rövid idő a att eltávolít minden, ha még oly heves, sőt magát a legveszélyesebb szárazbetegségi köhögést, s a vérhányást is.
Ára 1 egész üvegnek 3.00, egy fél üvegnek 1.50, egy negyed üvegnek 90 kr.
3025 **Mayer G. A. W.,** Breslauban.
Főraktár Budapest: Török József gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz.

Megbetegedéseknél

diphtheritis,

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyedem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárnál kapható.

Kisfaludi Kisfaludy Károly
minden munkái.
A Kisfaludy-társaság megbízásából szerkeszté **Toldy Ferencz.**
Hatodik összes kiadás.
Négy kötet füve 4 ft.
Vászonba kötve 5 ft. 60 kr.

A KÉM. REGÉNY.
Írta:
COOPER FENIMORE J.
Angolból fordította **CSERÉY JÓZSEF.**
Két rész.
Ára a két résznek füve 2 frt. 50 kr.

PILEPSIE
(nehézköz) levél útján gyógyítatik dr. **KIL LISCH,** különleges orvos által. Neu- stadtnban, Drezda mellett (Sász- országban). Már 8000-ig több ezer alkalommal gyógyí- tottatott. 3120

John Zieger,
Grácban,
sebészeti gumi-árak és köte- lékek raktára.

Különös figye- lemre méltó!

A hírneves **dr. FORTI** fel- sebtapasz

mely rendkívüli gyógyereje, elvált- lasztó, érlelő s fájdalomt csillapító hatása által leggyorsabb, legbiz- tosb s egyszerűségi gyökere gyógyulást eszközlő kül- lönmű bajokban. Egy csomag ára 50 kr, nagyobb cso- magé 1 frt használati utasítással együtt, postán küldve 20 kral több.

Központi küldeményező raktár Pesten:
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész 7. sz.
király-utca 7. sz.

Bécsben Pleban F. X. gyógyszerárban, István-ter 1. szám.
Dr. Girtler F. gyógyszerárban, Neubau, Kaiserstrasse Nr. 93.
Grácban: Nedwed A. gyógyszerárban a Mur-téren.
Tovább kapható Budapestben: Jézovits M. a nagy (3) ko- rona-utca. — Fornyágyi P. gysz. három korona-utca 30. sz. — Ujabb Wagner D. váci-utca és a nagy Kristóf hoz- csim- s-itt gyógyárban, Kristóf-ter sarkán; és idebb Dr. Wagner D. gyógyárban, váci boulevard 59. — Egressy R. gyógyszer. nádor- utca 2. — Telkesy J. udvari gyógyszerárban a várban. — Wlasech E. gyógyszerárban a Kristina-városon. — Frum J. Schwartzmayer K. gysz. viziváros fő-utca. — Elszdorfer G. gysz. Tabánban (Ráczváros) fő-utca. — Alsó-Lendván: Kis B. a nagy királyi Bonyrád M. gysz. úrnál. — Ujfalun: Sáróthy L. — Békés-Csabán: Bioner B. — Bűd-Szent-Mi- hályon: Lukács F. — Debreczenben: dr. Réthaschnk V. E., Tamásy K. és Göllöi N. Duna-Földváron: Náthera P. — Egr- ben: Schüttág J. és Köllner Lőr. — Eperjesen: Lászy Gy. — Érsekújvárott: Conlegrer J. — Gyöngyösön: Merista N. — Győrött: Lehner F. — Huszton Teodorovics J.-nél. — Jász- berényben: Tóthler E. Jolsván: Kecskésy T. — Kasán: Korogó A. — Wandrachek A. — Nagy G. és Hegedűs L. — Késmárkon: Genesich C. A. — Komáromban: Grötschel Za. — Léván: Boleman Eda. — Mező-Berényben: Baranyi M. — Miskolcson: Dr. Csáthi, Szabó és Mayer R. gyógyszer. — M. Szé- geten: Héder L. — Mitrovcezen: Keratonschütz A. főnök. — N. Kanizsán: Prager Béla. — N. Károlyban: Sötér J. — N. Szombatban: Pántosok R. — N. Varadon: Huszella M. és Molnár J. gyógyszer. — Nyírbáthoron: Saruházi J. — Nyíregyhá- zán: Koranyi J. gysz. és Kovács S. — Pakson: Malatinsky S. — Pécsen: Sipócz J. Pozsonyban: Pistódy B. — Putno- kon: Fekete N. — Rimaszombatban: Hamallár K. — Rozonyón: dr. Pósch J. gysz. és Hirsch J. N. — S.-A. Ujhelyen: Galik G. és Pinter F. — Sümegben: Stamborsky L. — Szathmáron: Bossin J. — Sz. Fehérvárott: Braun J. és Diebláha Gy. — Szé- kelyhádon: Szabó J. — Nyírbáthoron: B. — Székelyváros: Monó T. — Temesvárott: Feher J. E. és Pap J. — Tésón: Agoston Gy. — T. Ujlakon: Róykó G. — Tokajban: Dr. Juhász P. — Ungvárott: Lám Sándor gyógyszer. Speck J., Peltá- szky A. és Krausz A. — Veszprémben: Ferenczy K. — Vil- lányon: Fekete E. — Zirczen: Teitel J. — Zólyomban: Stach L. — Erdélyország, Kolozsvárt: Valentini A. és Wolf J. — Brassón: Fabiék E. és Gyertyánffy J. és fánál. — Hátszegen: Mátéfi B. gyógyszer. — M. Vásárhelytől: Bucher M. — Szászváros: Reckert E. K.

Ezen kitűnő hatású, nem eléggé ajánlható gyógytápasz készítője **Forti László.** 3154
Lakása: Buda, ráczváros, Ferencz-ter 719. sz.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre — 12 frt / félévre — 6 * Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: egész évre — 8 frt / félévre — 4 * Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: egész évre — 6 frt / félévre — 3 *

13. szám. — 1877. Budapest, április 1. XXIV. évfolyam.

A NAGYHÉT RÓMÁBAN.

Róma ez idő szerint a pompa és a romok, a dicső, nagy emlékek és a legsajnáltra méltóbb pusztulás városa. Még ma is „Caput mundi“-nak (a világ fővárosának) neve- zik, tehát oly büszke jelzővel ruházzák föl, a mely kelletlenül tán többet is fejez ki; de tény az, hogy ama százmillió ember előtt, kik a katolikus egyház hívei s a Vatikánban trónoló pápát tisztelik egyházi főnökük gyanánt, Róma még mindig „szent világváros“.

Azonban világi nagyszerűsége, hírneve és dicsősége rég oda van s még mint az ujja szü- letett Olaszország fővárosa is csak nehezen tudja kivívni megillető jelentőségét; a mi korunk Rómájában most is még inkább az egyházi élet mozzanatai követelnek figyelmet a maguk részére. Az idegen látogatók ezreit, a kik a föld minden részéből oda sereglenek, részint a tisz- teletet érdemlő nagyszerű romok és gazdag műkincsek édesgetik oda, részint meg abbeli vágyuk, hogy a világhírű római karneválban gyönyörködjenek, vagy pedig a bámulatos fényű egyházi ünnepélyeken részt vehessenek. Az utóbbiak legnagyobb része természetesen a nagyhétre esik s épen ezért ez idő tájt legtöbb idegen tartózkodik Rómában, kik aztán láthat- nak is ott ilyenkor: akár egy egész hosszú életre való.

Az idegenek roppant sokasága első lépteit a Szt. Péter-székesegyház, a világ legnagyobb temploma felé irányozza. Tömeredszer írták le már e nagyszerű épületet s a rómaiak eléggé indokolt büszkeséggel szokták emlegetni, hogy e templom hatvan millió skudinál többé utolsó. Itt szokta végezni a pápa a nagybójt utolsó hetében, a virágvasárnapot megelőző pénteken a déli órákban bójtj áhitatoságát, mert állítólag itt van eltemetve Péter apostol. Mielőtt a szent atya megérkezne, a sekrestyes mindig vörös bársonnyal teríti be imádkozó széket, a bibornokok egy negyedórával előbb érkeznek oda s két hosszú sorban ülnek ott, várva a pápa megérkezését. Mögöttük uszály- hordozók s más szolgák állnak, hogy imádkozás idején uraiknak terdelplő párnákat nyújtsanak át. A pápa ilyenkor egyszerűen, minden pompa nélkül jön meg; fehér színű kis kerek köpenyt hord, hermelinnel vagy pedig lattyuval szegé- lyezve. Azután letérdel a sekrestyes által

RÓMA A NAGYHÉT ALATT: SZENT PÉTER ÉRCSZOBRA.